

Naturvårdsutlåtande

Ljunghusen, Vellinge kommun

Andreas Malmqvist
Naturcentrum AB 2008

Strandtorget 3
444 30 Stenungsund
tel: 0303 - 72 61 60

Skåne:
Byvägen 13
247 45 Torna Hällestad
tel: 046 - 530 45

Innehåll

Bakgrund	3
Metod	3
Resultat	4
Tidigare dokumentation.....	4
Beskrivning och utlåtande om delområden	6
1. Planterad tall- och björkskog i öster	6
2. Biotop med grov hassel och stora popplar	7
3. Lövdominerad blandskog	8
4. Tallskog	9
Sammanfattning och förslag till hänsyn.....	9
Referenser.....	10

Bakgrund

På uppdrag av FOJAB (Magdalena Hedman) har en Naturcentrum AB naturvärdesbedömning genomförts för ett skogsbestånd i Ljunghusen, Vellinge kommun (Figur 1).

I detta utlåtande har ingått att bedöma och peka ut biotoper och att översiktligt beskriva deras biologiska värden. Inventering och bedömning har utförts av Andreas Malmqvist/Naturcentrum AB.

Metod

Inventeringen genomfördes den 27 mars 2008. Vid besöket avgränsades biotoper där skyddsvärda strukturer och så kallade värdearter eftersöktes. Med värdearter menas här rödlistade arter (Gärdenfors 2005), signalarter (Nitare 2000) eller andra naturvårdsintressanta arter. Värdearterna noteras med **fet-stil** i texten. Signalarter är arter som indikerar miljöer med höga naturvärden. De arter som av skogsstyrelsen pekats ut som signalarter för skyddsvärd skog (Nitare 2000) noteras med (S).

Utredningsområdet är indelat i delområden (Figur 1) där varje klassificerats enligt Naturcentrums metod för naturvärdesbedömning. Då inventeringen genomförts under sen vinter har vissa organismgrupper exempelvis svampar, kärlväxter och insekter varit svåra att inventera.

Naturvårdsutlåtandet grundar sig de observationer som gjorts vid fältbesöket samt ett urval tillgängliga naturvårdsunderlag. Dessa är (källa inom parentes):

- Artdatabanken (skriftliga uppgifter från artdatabanken)
- Artportalen (www.artportalen.se)
- Kommunens naturvårdsprogram (Vellinge kommun)
- Skånes flora (Skånes flora/Kjell-Arne Olsson)
- Nyckelbiotop/Naturvärde (www.svo.se)
- Länsstyrelsens naturvårdsprogram (www.m.lst.se)
- Natura 2000 – habitat (www.m.lst.se)
- Natura 2000 – fågel (www.m.lst.se)
- Naturreservat (www.m.lst.se)
- Riksintressen naturvård (www.m.lst.se)
- Riksintressen friluftsliv (www.m.lst.se)
- Riksintressen kulturmiljö (www.m.lst.se)
- Strandskydd (www.m.lst.se)

Resultat

Tidigare dokumentation

Utredningsområdet ingår som en del av Falsterbohalvöns strandområden i länsstyrelsens naturvårdsprogram. Hela Falsterbohalvöns strandområden har klassats som högsta naturvärde (klass 1). I naturvårdsprogrammet är utredningsområdet också utpekade som värdefullt för sin terrängform. Det är även av riksintresse för friluftsliv.

Utredningsområdet är enligt Vellinge kommun ej upptaget i kommunens naturvårdsprogram.

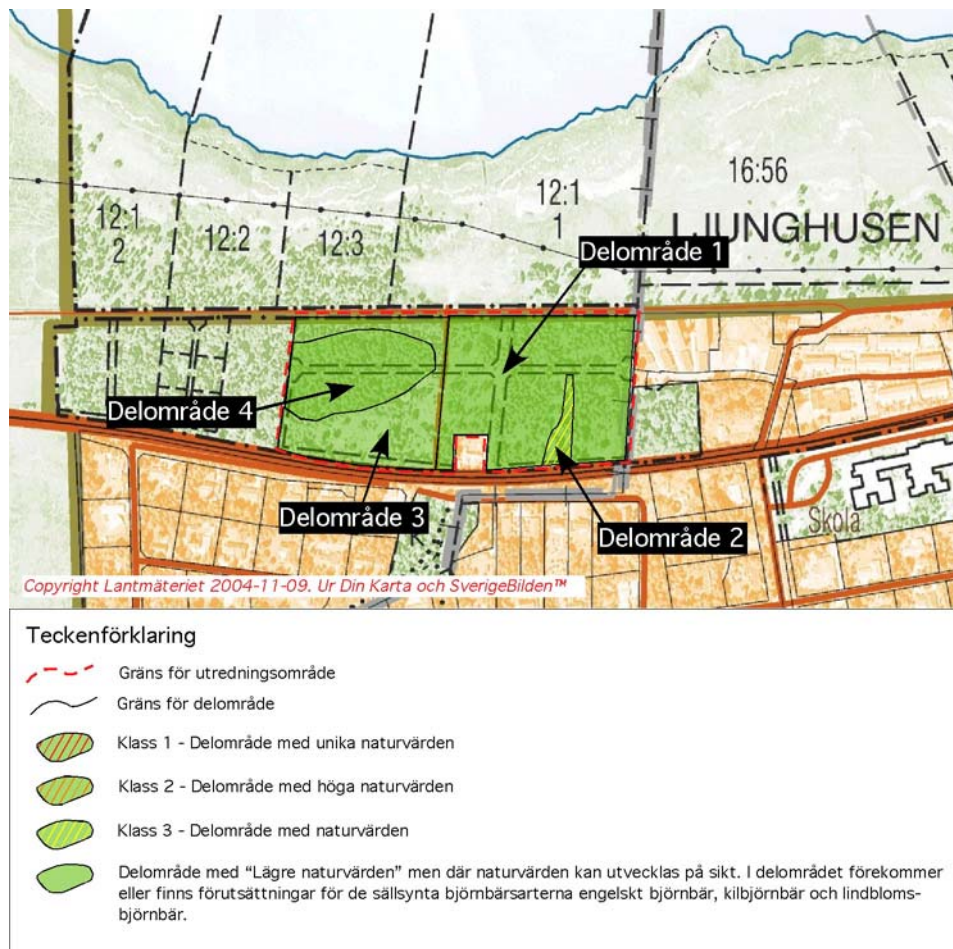
Artuppgifter finns från ArtDatabanken, artportalen och Skånes flora. Från ArtDatabanken finns uppgifter om de rödlistade arterna **bredhornad ögonbagge** *Vanonus brevicornis* (rödlistningskategori DD) och fjärilen **snedstreckad fältmätare** *Perizoma bifaciata* (rödlistningskategori NT). Uppgifterna är dock något vaga i sin geografiska precision och därför är det oklart om fynden gjorts inom utredningsområdet. Snedstreckad fältmätare är en art som främst lever på havsstrandängar och den förekommer sannolikt inte inom det skogsdominerade utredningsområdet. En förekomst av den skogslevande skalbaggen bredhornad ögonbagge inom det aktuella delområdet kan däremot inte uteslutas men inte heller bekräftas.

I utredningsområdet finns gott om olika arter av björnbär. Utöver mer vanliga arter finns även uppgifter om två ovanliga arter, **engelskt björnbär** *Rubus echinatus* och **kilbjörnbär** *Rubus silvaticus* (Skånes flora och artportalen). Engelskt björnbär har enligt uppgift från artportalen noterats i anslutning till den markväg/stig som finns mellan delområde 1 och 3 (se karta nedan) men kan förekomma på fler platser. Engelskt björnbär är en i sen tid invandrad art som i Sverige endast har kända förekomster runt Höllviken/Ljunghusen och vid Frostavallen i Höör (Oredsson 2004). Kilbjörnbär *Rubus silvaticus* har noterats intill en grov ek vid banvallen (uppgift från Artportalen), troligtvis i norra delen av delområde 3. Även denna art kan förekomma på fler platser inom utredningsområdet. Kilbjörnbär är liksom engelsk björnbär en sentida invandrare med i dagslägen två kända lokaler i landet, båda i Ljunghusen. Utöver dessa finns från Skånes flora också uppgifter om det åtminstone i Sydvästskåne sällsynta **lindblomsbjörnbäret** *Rubus mortensenii* i utredningsområdet.

Från Skånes flora finns också en uppgift om den sällsynta växten **strandmolke** *Sonchus palustris* i ett dike. Möjligen avses diket mellan den inventerade skogen och banvallen men detta är osäkert. Strandmolke förekommer främst i

strandkärr och har troligtvis ingen, eller åtminstone inte någon betydande population inom utredningsområdet.

Det har inte varit möjligt att söka upp de ovan nämnda arter för att geografiskt precisera förekomsterna. Det beror på att inventeringen genomfördes utanför växt- och insektsäsong samt att björnbären måste artbestämmas av särskild specialist.

Figur 1. Utredningsområdet med avgränsade delområden.

Beskrivning och utlåtande om delområden

1. Planterad tall- och björkskog i öster

Skogsbevuxen, sandig mark som i östra delen är bevuxen med tall och i den västra delen av främst björk. Inslag finns av bl a al, alm, ek och rönn. Den äldsta trädgenerationen är uppskattningsvis 50 år. Området har tidigare varit nästan helt öppet vilket kan ses på flygfotografier från 1940-talet. Buskskiktet är idag fläckvis tätt och domineras av kaprifol, nypon, björnbär, hassel och fläder. Fältskiktet består främst av olika gräs och i bottenskiktet dominerar mossor, bl a pösmossa.

Den trädlevande lav- och mossfloran är trivial med arter som blåslav, skrynkel-lav, slånlav, mjölig brosklav och cypressfläta. Det finns små mängder multnande ved och av grövre ved finns endast någon enstaka björkhögstubbe med tillhörande låga. I samband med inventeringen stöttes två rastande morkullor i skogen. Trolig lokal för sällsynta björnbär (se ”Tidigare dokumentation” ovan).

Sammanfattande bedömning: Delområdet är med några små undantag tämligen trivalt ur naturvårdssynpunkt då skogsbeståndet endast en kontinuitet på ca 50 år. Skogspartiet har dock ett värde för fågelfaunan. Hyser troligen sällsynta björnbärsarter.

2. Biotop med grov hassel och stora popplar

I delområdet finns högvuxna popplar och gamla och grova hasselbuskar. Träden och hasselbuskarna växer i anslutning till en svag sänka som sträcker sig från vägen och vidare ut mot gamla banvallen. Möjligen är sänkan ett gammalt dike. På flygfotografier från 1940-talet syns att detta parti är det enda i utredningsområdet som då var helt bevuxet med träd och buskar.

I södra delen, där marken fläckvis är näringsrik, noterades rikligt med **ramslök** (S). Även en annan lökväxt, troligen **backlök** eller **sandlök**, förekommer också ganska rikligt. I hasselbuskarna finns multnande ved med gott om gångar från vedlevande insekter. På hasselstammarna växer sparsamt med laven **glansfläck** *Arthonia spadicea* (S). Utöver denna lav noterades ingen särskilt skyddsvärd kryptogam. Den näringsrika jordmånen gör dock att man kan misstänka att det kan finnas en intressant svampflora.

Sammanfattande bedömning: Det mest intressanta och värdefulla delområdet inom utredningsområdet. Gamla och grova hasselbuskar med multnande ved är värdefulla för vedlevande organismer. Dessutom finns en skyddsvärd flora med bl a ramslök.

3. Lövdominerad blandskog

Lövskog med bl a björk, ek, rönn och alm. Den äldsta trädgenerationen är uppskattningsvis 50 år med enstaka äldre träd i kantzonerna mot vägen och banvallen. Området har tidigare varit nästan helt öppet vilket kan ses på flygfotografier från 1940-talet. Buskskiktet är idag tätt med kaprifol, björnbär, fläder och sparsamt med hassel. Fältskiktet utgörs av olika gräs och i bottenskiktet dominerar pösmossa.

Den trädlevande lav- och mossfloran är trivial med arter som blåslav, skrynkel-lav, slånlav och mossan cypressfläta. Det finns endast små mängder multnande ved. I samband med inventeringen stöttes en morkulla i skogen. Trolig lokal för sällsynta björnbär (se ”Tidigare dokumentation” ovan).

Sammanfattande bedömning: Ett relativt triviale skogsparti. De enskilda träden har lågt värde ur naturvårdssynpunkt men utgör troligtvis en värdefull rast- och födosökslokal för flyttande fåglar. Hyser troligen sällsynta björnbärsarter.

4. Tallskog

Ett tallskogsparti med ett fåtal insprängda lövträd. Tallskogen har tidigare varit nästan helt öppen mark vilket kan ses på flygfotografier från 1940-talet. Buskskiktet är nu ställvis tätt, främst i kantzoner, med kaprifol och björnbär. I skogen finns sparsamt med multnande ved. I tallskogen kan sällsynta björnbär förekomma (se ”Tidigare dokumentation” ovan).

Den trädlevande lav- och mossfloran är trivial och inga ovanliga arter noterades. Det finns små mängder multnande ved och främst av kläna dimensioner.

Sammanfattande bedömning: Ett trivialt skogsparti som domineras av planterad och likåldrig tallskog. Delområdet kan eventuellt hysa sällsynta björnbärsarter.

Sammanfattning och förslag till hänsyn

Undersökningsområdet utgörs i huvudsak av planterad och tämligen trivial skog med tall, björk och en del andra ingående träslag. Ett delområde med höga naturvärden har identifierats (delområde 3). Här finns gamla hasselbuskar och popplar och en intressant flora. Detta är det enda delområde som är träd/buskbevuxet på flygfotografier från 1940-talet. Övriga tre delområden bedöms ha lägre naturvärden därför att de tidigare har varit betydligt mer öppna och många av de naturvärden som då fanns nu försvunnit. Dessa delområden består i stor utsträckning dessutom av planterad skog. I dessa delområden

förekommer dock några ovanliga björnbärsarter vars exakta geografisk läge inte har kunnat fastställas.

Trots att stora delar av skogen upplevs som tämligen trivial uppges skogsmiljöerna runt Ljungen värdefulla som rastplats för fåglar under vår och höst (Länsstyrelsens naturvårdsprogram). De rent skogliga naturvärdena är nog i många fall relativt begränsat. Träden och buskarna bidrar dock med variation i ett annars öppet landskap. Med detta inte sagt att området är mer värdefullt som trädbevuxet jämfört med om det varit en öppen och hävdad naturmark.

Genom att utnyttja den natur som idag finns i området kan naturvärden och rekreativa miljöer skapas och utvecklas. I första hand bör delområdet med grov hassel (delområde 3) i största möjliga mån lämnas. För övriga delområdena bör, som en del i en grön närmiljö, partier med äldre lövträd sparas. Dessa kan sparas både i grupper och som solitärer och bl a som visuell avskärmning mot bilvägen i söder. Även blommande buskar och småträd som hagtorn och sälg/vide bör sparas för att gynna insekts och fågelfaunan i närområdet. Det skulle vara positivt att utveckla öppna gläntor omväxlande med blommande bryn, buskage och stora lövträd. Skötselåtgärder för de sällsynta björnbärens som förekommer i utredningsområdet bör utformas i samråd med specialist.

Inom ramen för en eventuell detaljplan skulle det kunna finnas möjlighet att utveckla områdets naturvärden om utvalda delar sparas som naturmark och omfattas av naturvårdsinriktade planbestämmelser. Dessa bestämmelser bör syfta till att ta tillvara och utveckla naturvärdena och samtidigt skapa en tilltalande närmiljö för de boende.

Referenser

- Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005 – The 2005 Red List of Swedish Species*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Nitare, J (red.) 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen.
- Oredsson, A. 2004. Två nya medlemmar av den svenska floran: engelskt björnbär och skuggbjörnbär. Svensk. Bot. Tidskr. 98: 232-237

BILAGA - värdepyramid (natur)

